

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN LİSANSÜSTÜ EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER¹

THE NURSING STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS POSTGRADUATE EDUCATION AND AFFECTING FACTORS

Nermin KAYAR¹ Sinan PALULU² Bilkay BASKIN² Selin BURGAZ KINAS²
Merve Gül ÖZKAN² Nezir AKYÜZ² Necdet SÜT³

¹ Öğr. Gör., Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kırklareli, Türkiye.

² Dr. Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne, Türkiye.

³ Prof. Dr., Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye.

	ÖZET	ABSTRACT
Geliş tarihi/ Date of receipt: 01 Ağu 2024		
Kabul tarihi/Date of acceptance: 25 Şub 2025		
Anahtar kelimeler: Eğitim, hemşirelik, lisans, lisansüstü		
Keywords: Education, nursing, graduate, postgraduate		
Sorumlu yazar/Corresponding author: nerminkayar@klu.edu.tr		
	Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını ve etkileyen faktörleri incelemektir. Kesitsel tipteki bu çalışmaya 2022-2023 akademik yılında Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nden 139 lisans öğrencisi ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nden 37 yüksek lisans öğrencisi katılmıştır. Veriler literatür taranarak hazırlanan bilgi formu ve Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılan 139 lisans öğrencisinin % 71.9'u ve 37 yüksek lisans öğrencisinin %94.6'sı kadındır. Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalaması lisans öğrencilerinde 50.7 ± 6.1 yüksek lisans öğrencilerinde 54.4 ± 4.6 olarak bulundu. Yüksek lisans öğrencilerinde ölçeğin toplam puanı ($p<0.01$) ile "kolaylaştırıcı roller" ($p<0.01$) ve "profesyonel tanınırlık" ($p=0.002$) alt boyut puanları lisans öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek bulundu. Lisans öğrencilerine lisansüstü eğitim programlarının tanıtılması, bilimsel çalışmalarda yer almalarının teşvik edilmesi konusunda deneysel çalışmaların yürütülmesi önerilir.	The aim of this study was to examine nursing students' attitudes towards postgraduate education and the factors affecting them. In this cross-sectional study, 139 undergraduate students from Trakya University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing and 37 graduate students from the Institute of Health Sciences participated in the 2022-2023 academic year. The data were collected using the information form prepared by reviewing the literature and the Attitude Towards Postgraduate Education Scale. The mean total score of the scale was 50.7 ± 6.1 in undergraduate students and 54.4 ± 4.6 in graduate students. The total score of the scale ($p<0.01$) and the sub-dimension scores of 'facilitating roles' ($p<0.01$) and 'professional recognition' ($p = 0.002$) were significantly higher in graduate students than in undergraduate students. It is recommended that experimental studies be conducted to introduce graduate education programs to undergraduate students and encourage them to take part in scientific studies.

Atıf için/To cite: Kayar, N., Palulu, S., Baskın, B., Burgaz Kinas, S., Özkan, M. G., Akyüz, N., & Süt, N. (2025). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 294-313.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International License.

¹ Bu çalışma, 30 Kasım- 1 Aralık 2023 tarihinde düzenlenen Trakya Üniversiteler Birliği VI. Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Günümüzde bilgi üretiminin hızlanması, teknoloji, iletişim, tıp, sağlık alanlarında ve sosyal çevredeki değişimler ülkelerin de nitelikli ve yetkin bireyler yetiştirmesini mecbur kılmaktadır. Bu nedenle lisans düzeyinden üst seviyede bilgi sağlamak için lisansüstü eğitim programları oluşturulmuştur (Kavurmacı ve ark., 2021; Kurtoğlu Erden & Seferoğlu, 2021). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde (2016); yüksek lisans programının, “Tezli ve tezsiz olmak üzere iki şekilde yürütülebildiği”, tezli yüksek lisans programının “Öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağladığı”, tezsiz yüksek lisans programının “Öğrenciye mesleki konularda bilgi kazandırarak mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını gösterdiği”, doktora programının “Öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri, verileri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli becerileri kazandırdığı” açıkça tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 2016).

Türkiye’de hemşirelik alanında yüksek lisans eğitim programı ilk defa 1968 yılında, doktora eğitim programı ise ilk defa 1972 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde başlamıştır ve lisansüstü eğitimini tamamlayan kişilere hemşirelikte bilim uzmanlığı (Msc) ve Doktor (PhD) unvanları verilmiştir (Kalanlar & Kubilay, 2010). Hemşirelikte lisansüstü eğitim ile amaçlanan; bilimsel incelemeler yapabilen, inceleme sonuçlarını hemşirelik uygulamalarına yansıtabilen, etik ilkelere sahip, eleştirel düşünebilen, yaşamı boyunca öğrenmeyi hedefleyen, alanında uzman ve nitelikli hemşireler yetiştirmektir (Erol ve ark., 2020). Toplumsal gereksinimleri karşılamada yeterli olunması, lisans mezunu öğrencilerin ileri hemşirelik uygulamalarına hazırlanması ve hemşireliğin sosyal konumunun iyileşmesi ancak lisansüstü hemşirelik eğitimiyle mümkündür (Altunkürek ve ark., 2018; Hajihosseini ve ark., 2017). Yüksek lisans derecesine sahip hemşirelerin; araştırmak, sorunları belirlemek, çözüm üretmek, sonuçları hemşirelik

uygulamalarına yansıtma ve işbirlikçi bireyler olması beklenirken, doktora derecesine sahip hemşirelerin; sorunları bilimsel seviyede değerlendirmesi ve çözüme ait yöntemler geliştirmesi beklenmektedir. Lisansüstü mezun hemşirelerin araştırmalarda öncülük etmesi; bilgi ve becerilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmaların ilerletilmesi ve özgün araştırmalar yapılmasında önemlidir (Duru & Örsal, 2021).

Ülkemizdeki lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim görmek istemeleri ve lisansüstü öğrencilerin de ilerlemek isteme sebepleri arasında; bilimsel çalışmalar yapmak, akademik kariyer elde etmek, yetkin ve nitelikli bireyler olarak kendi alanında çalışmak, multidisipliner yaklaşım benimsemek, işsizliği geciktirmek ve erkekler için askerliği ertelemek gibi nedenler sayılmaktadır (Koç & Özkoçak, 2019).

Hemşirelik, Ebelik ve Eğitim Bilimleri alanlarında öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalar son zamanlarda artmıştır (Altunkürek ve ark., 2018; Aydın, 2019; Boka ve ark., 2022; Çalık & Güner, 2019; Satır & Murat, 2021; Temiz, 2022; Wilkinson ve ark., 2018; Yücel ve ark., 2013). Bu artış, öğrencilerin akademik kariyer hedeflerini, profesyonel gelişim süreçlerini, lisansüstü eğitimin gerekliliğini ve öğrencilerin bu süreçlere nasıl yaklaştıklarını daha iyi anlamamıza olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, lisansüstü eğitim fırsatlarının artırılması, eğitim politikalarına yön verecek verilerin toplanması, sağlık ve eğitim sektöründeki uzmanlık alanlarının güçlendirilmesi ve daha yetkin bireylerle bu sektörlerin geliştirilmesi, lisansüstü eğitimin önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Bu alandaki araştırmaların daha geniş kitlelere hitap etmesi, öğrenci tutumlarının ve ihtiyaçlarının daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Gelecekteki çalışmalar, bu tutumları etkileyen faktörleri derinlemesine analiz ederek hemşirelik lisansüstü eğitime yönelik daha etkili stratejilerin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Bu bilgiler ışığında, bu çalışma ile hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının değerlendirilerek tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumları nasıldır?
2. Hemşirelik lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma Nisan-Ekim 2023 tarihleri arasında yürütülen kesitsel tasarımda bir çalışmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans eğitimi alan ve Sağlık Bilimleri Fakültesinde lisans eğitimi alan Hemşirelik öğrencileri üzerinde yürütüldü. Lisans eğitimi alan 176 öğrenciden 139'u, yüksek lisans eğitimi alan 72 öğrenciden 37'si çalışmaya katılmayı kabul ederek soruları cevaplandırmıştır. Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin ölçek toplam puanları baz alınarak yapılan post-hoc güç analizi sonucunda etki büyüklüğü 0,685 olarak hesaplanmış olup %5 yanılma payı düzeyinde güç değeri %95,7 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve lisansüstü eğitim hakkındaki bilgilerini belirlemeye yönelik araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu ve Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş olup, hemşirelik bölümü öğrencilerinin demografik özelliklerine ait 12 soru, yüksek lisans eğitime yönelik bilgi ve görüşlerine ait 7 soru ve doktora eğitime yönelik bilgi ve görüşlerine ait 9 sorudan oluşmaktadır (Bozkurt Demirel ve ark., 2022; Taşdemir& Taşdemir, 2021).

Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Öğrencilerin lisansüstü eğitim hakkındaki bilgilerini belirlemek amacıyla Ng ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerliliği İlter tarafından 2019 yılında yapılmıştır (İlter, 2019; Ng ve ark., 2014). Ölçek toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki alt boyutlardan ilki 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. maddeler olmak üzere toplam altı maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın %34.5'ini açıklayan “Kolaylaştırıcı Roller” alt boyutudur. İkinci faktör, 7, 8 ve 9. maddeler olmak üzere toplam üç maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın %32.25'ini açıklayan “Profesyonel Tanınırlık” alt boyutudur. Üçüncü faktör ise 10, 11, 12 ve 13. maddeler olmak üzere toplam dört maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın %41.5'ini açıklayan “Engelleyici Faktörler” alt boyutudur. Ölçek 5’li likert derecelendirmesine yönelik olarak yapılandırılmıştır (5=Kesinlikle katılıyorum, 1= Kesinlikle katılmıyorum). Ölçeğin toplam Cronbach alfa değeri 0.84’dür (İlter, 2019). Mevcut çalışmada Cronbach alfa değeri 69.5 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması öğrencilerin katılım rızası gözetilerek, ders saatleri dışında ve uygun oldukları zamanda sözel olarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Formun doldurulması yaklaşık 10-15 dakika tamamlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 20 (IBM Statistical Package for the Social Sciences Corp., Armonk, NY, ABD) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler (ortalama $\pm$ standart sapma, sayı, yüzde) hesaplanmıştır. İki kategoriden oluşan değişkenler arasında Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, 3 ya da daha fazla kategoriden oluşan değişkenler arasında Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında Kruskal Wallis test kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında ki-kare testi

kullanılmıştır. Niceliksel veriler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. $p < 0.05$ değeri istatistiksel anlamlılık sınır değeri olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın güçlü yanlarına rağmen bazı sınırlılıkları mevcuttur. Veri toplama süreci ders saatleri dışında katılımı arttırması amacıyla online anket olarak toplanması hedeflenmiş ancak katılımın yetersiz olması nedeniyle yüz yüze görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, Trakya Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 12.12.2022 tarihli etik kurul onayı alındı (Sayı: TUTF-GOBAEK 2022/414). Araştırmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verildikten sonra araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerden sözlü onam alınarak çalışma yürütülmüştür.

BULGULAR

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ($n=139$) yaş ortalaması 22.4 ± 1.0 ve yüksek lisans öğrencilerinin ($n=37$) yaş ortalaması 26.2 ± 3.9 olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan lisans öğrencilerinin %71.9'u kadındır. Annelerinin eğitim durumu %26.6'sı lise, babalarının ise %41.7'si lise mezunudur. Lisans öğrencilerinin %89.2'si orta gelir düzeyine sahiptir ve %69.1'i Fen-Anadolu lisesinden mezun olmuştur. Çalışmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin %94.6'sı kadındır. Yüksek lisans öğrencilerinin annelerinin %40.5'i ilkokul, babalarının ise %45.9'u lise mezunudur. Yüksek lisans öğrencilerinin %86.5'i gelir düzeyi orta olup, %81.1'i Fen-Anadolu lisesinden mezun olmuştur. Lisans öğrencileri hemşirelik mesleğini kendi isteği ile tercih ettiklerini (%43.9) ve mezuniyet sonrası hemşirelik mesleğini devam ettirmek istediklerini (%82.6) belirtmişlerdir. Yüksek lisans öğrencileri hemşirelik mesleğini kendi isteği ile tercih ettiklerini (%56.8) fakat %56.8'i meslekte kalmayı istemediklerini ifade etmiştir. Lisans öğrencilerinin %50.4'ü lisansüstü eğitim almayı düşünmezken, yüksek lisans öğrencilerinin %81.1'i doktora eğitimine devam etmek istediklerini ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1*Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencileri Sosyodemografik Bilgileri ve Lisansüstü Eğitimi İsteme*

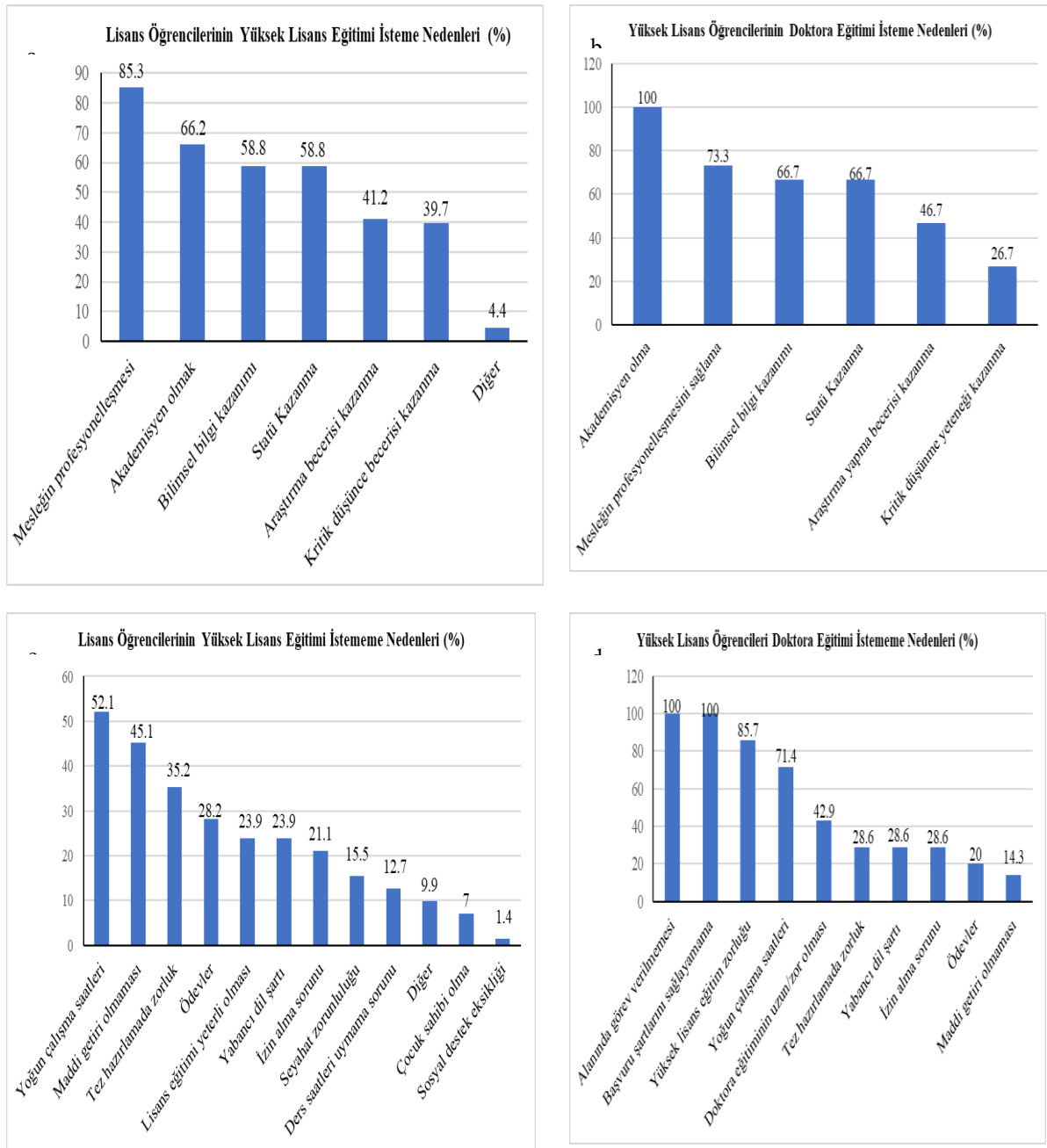
		Lisans Öğrencileri (n=139)		Yüksek Lisans Öğrencileri (n=37)	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	100	71.9	35	94.6
	Erkek	39	28.1	2	5.4
Anne eğitim durumu	Okur yazar değil	11	7.9	-	-
	İlkokul	49	35.3	15	40.5
	Ortaokul	27	19.4	5	13.5
	Lise	37	26.6	12	32.4
	Lisans	15	10.8	4	10.8
	Lisansüstü eğitim	-	-	1	2.7
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	44	31.7	19	51.4
	Çalışmıyor	95	68.3	18	48.6
Baba eğitim durumu	Okur yazar değil	3	2.2	-	-
	İlkokul	29	20.9	11	29.7
	Ortaokul	28	20.1	5	13.5
	Lise	58	41.7	17	45.9
	Lisans	17	12.2	4	10.8
	Lisansüstü eğitim	4	2.9	-	-
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	115	82.7	13	35.1
	Çalışmıyor	24	17.3	24	64.9
Gelir düzeyi	Düşük	6	4.3	2	5.4
	Orta	124	89.2	32	86.5
	Yüksek	9	6.5	3	8.1
Mezun olduğu lise	Düz lise	9	6.5	2	5.4
	Meslek lisesi	34	24.5	5	13.5
	Fen- Anadolu lisesi	96	69.1	30	81.1
Hemşirelik meslek tercih nedenleri	Kendi isteği ile tercih	61	43.9	21	56.8
	Aile isteği ile tercih	23	16.5	9	24.3
	Atama kolaylığı	46	33.1	7	18.9
	Puan yeterliliği	7	5.0	-	-
	Diğer	2	1.4	-	-
Meslekte kalmayı isteme durumları	Evet	114	82.6	16	43.2
	Hayır	24	17.4	21	56.8
Lisansüstü eğitimi isteme durumu	Evet	69	49.6	30	81.1
	Hayır	70	50.4	7	18.9

Lisansüstü eğitimi almak isteyen lisans öğrencilerinin (%40.6), lisansüstü eğitimi isteme nedenleri; mesleğin profesyonelleşmesini sağlama (%85.3), akademisyen olma (%66.2) isteğidir. Yüksek lisans öğrencilerinin doktora eğitimi isteme nedenleri; akademisyen olma isteği (%100), mesleğin profesyonelleşmesini sağlamadır (73.3). Lisansüstü eğitimi almak istemeyen lisans öğrencilerinin (%50.4), lisansüstü eğitimi istememe nedenleri; hemşire çalışma saatlerinin yoğun olması (%52.1), lisansüstü eğitimi tamamlamanın herhangi bir maddi

getirisinin olmamasıdır (%45.1). Yüksek lisans öğrencilerinin (%18.9) doktora eğitimi istememe nedenleri ise; doktora başvuru şartlarının sağlanamaması (%100), iş yerinin uzmanlaşılan branşta görev vermemesi (%100) ve yüksek lisans eğitiminin zor geçmesi (%85.7) olduğu belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1

Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimi İsteme ve İstememe Nedenleri

Ölçeğin toplam puan ortalaması lisans öğrencilerinde 50.7 ± 6.1 olarak bulunmuştur. Ölçek alt boyutlarının puan ortalaması; Kolaylaştırıcı roller (25.3 ± 4.4), profesyonel tanınırlık (11.4 ± 1.8) ve engelleyici faktörler (14.0 ± 2.1) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin yüksek lisans öğrencilerinde toplam puan ortalaması 54.4 ± 4.6 idi. Ölçek alt boyutlarının puan ortalaması; Kolaylaştırıcı roller (27.9 ± 2.7), profesyonel tanınırlık (12.5 ± 2.1) ve engelleyici faktörler (14.0 ± 2.0) olarak belirlenmiştir. Yüksek lisans öğrencilerinde ölçeğin toplam puanı ($p < 0.01$) ile “kolaylaştırıcı roller” ($p < 0.01$) ve “profesyonel tanınırlık” ($p = 0.002$) alt boyut puanları lisans öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2

Lisansüstü Eğitim Tutum Ölçeğinin Toplam ve Alt Boyutları Madde Puan Ortalaması

	Lisans Öğrencileri (n=139)	Yüksek Lisans Öğrencileri (n=37)	p
Toplam	50.7 ± 6.1	54.4 ± 4.6	<0.001
Kolaylaştırıcı roller	25.3 ± 4.4	27.9 ± 2.7	<0.001
Profesyonel tanınırlık	11.4 ± 1.8	12.5 ± 2.1	0.002
Engelleyici faktörler	14.0 ± 2.1	14.0 ± 2.0	0.743

Araştırmaya katılan lisans ve yüksek lisans öğrencilerin yaş ortalamaları ile Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir korelasyon saptanmıştır ($p < 0.05$). Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve kolaylaştırıcı roller puan ortalamalarının cinsiyete, lisansüstü eğitim isteği ve ALES şartlarını bilme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0.05$, $p < 0.001$) (Tablo 3). Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının anne eğitim durumu, anne çalışma durumu, baba eğitim durumuna, baba çalışma durumu, gelir düzeyi, mezun olduğu lise, hemşirelik tercih nedeni, meslekte kalma isteği, lisansüstü eğitim başvuru şartlarını bilme, nereye başvuru yapacağını bilme, lisansüstü eğitim bitirince unvanı bilme durumlarına göre farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3*Ölçek Toplam Puanları ve Alt Boyutlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması*

		Toplam	Kolaylaştırıcı roller	Profesyonel tanınırlık	Engelleyici faktörler
Cinsiyet	Kadın	51.2 ± 6.0	25.8 ± 4.1	11.5 ± 1.8	13.8 ± 2.2
	Erkek	49.3 ± 5.9	23.7 ± 5.2	11.2 ± 1.6	14.3 ± 1.7
	p	0.042	0.020	0.197	0.192
Anne eğitim durumu	Okuryazar değil	50.3 ± 6.9	25.0 ± 6.9	11.1 ± 1.6	14.0 ± 2.8
	İlkokul	50.4 ± 5.7	24.4 ± 4.1	11.5 ± 1.6	14.4 ± 1.7
	Ortaokul	51.7 ± 4.5	26.0 ± 3.2	12.0 ± 1.5	13.6 ± 2.1
	Lise	50.6 ± 7.4	25.4 ± 4.8	11.4 ± 2.0	13.8 ± 2.3
	Üniversite	49.7 ± 5.8	25.9 ± 3.5	10.2 ± 1.8	13.6 ± 2.1
	p	0.895	0.299	0.165	0.204
Anne çalışma durumu	Evet	51.0 ± 6.7	26.0 ± 4.2	11.3 ± 1.9	13.6 ± 2.1
	Hayır	50.5 ± 5.7	24.9 ± 4.4	11.4 ± 1.7	14.1 ± 2.1
	p	0.345	0.138	0.804	0.381
Baba eğitim durumu	Okuryazar değil	49.3 ± 4.7	25.6 ± 4.0	10.3 ± 1.5	13.3 ± 1.1
	İlkokul	51.4 ± 6.2	24.7 ± 5.1	11.9 ± 1.6	14.8 ± 1.6
	Ortaokul	50.5 ± 5.3	25.4 ± 3.4	11.2 ± 1.8	13.8 ± 2.5
	Lise	50.0 ± 7.0	25.1 ± 4.9	11.2 ± 1.8	13.6 ± 2.3
	Lisans ve lisansüstü	52.7 ± 3.9	26.8 ± 2.2	11.9 ± 1.9	13.9 ± 1.0
	p	0.715	0.647	0.586	0.173
Baba çalışma durumu	Evet	51.0 ± 6.7	24.9 ± 4.4	11.3 ± 1.9	13.6 ± 2.1
	Hayır	50.5 ± 5.7	26.0 ± 4.2	11.4 ± 1.7	14.1 ± 2.1
	p	0.665	0.198	0.888	0.136
Gelir düzeyi	Düşük	53.5 ± 3.3	27.1 ± 1.6	11.0 ± 1.6	15.3 ± 2.3
	Orta	50.6 ± 6.2	25.0 ± 4.5	11.5 ± 1.7	14.0 ± 2.0
	Yüksek	50.1 ± 5.1	26.2 ± 3.9	10.8 ± 1.9	13.0 ± 2.3
	p	0.438	0.341	0.290	0.275
Mezun olduğu lise	Düz lise	50.8 ± 6.0	25.3 ± 3.6	10.8 ± 1.3	14.6 ± 2.2
	Meslek lisesi	49.5 ± 7.7	24.2 ± 5.9	11.5 ± 1.7	13.7 ± 2.4
	Fen-Anadolu lisesi	51.0 ± 5.4	25.6 ± 3.7	11.4 ± 1.8	14.0 ± 2.0
	p	0.631	0.655	0.556	0.332
Hemşirelik tercih nedeni	Kendi isteği	51 ± 5.4	25.4 ± 4.1	11.6 ± 1.7	13.8 ± 2.0
	Aile isteği	50.8 ± 4.9	24.9 ± 3.7	11.7 ± 1.8	14.1 ± 2.2
	Atama kolaylığı	50.2 ± 7.3	25.3 ± 5.0	10.9 ± 1.7	13.9 ± 2.3
	Puan yeterliliği, vb.	51.7 ± 6.3	25.5 ± 4.2	11.4 ± 2.1	14.7 ± 2.0
	p	0.968	0.800	0.204	0.912
Meslekte kalma isteği	Evet	50.4 ± 6.3	25.0 ± 4.5	11.4 ± 1.7	13.9 ± 2.2
	Hayır	52.2 ± 4.6	26.2 ± 3.6	11.7 ± 1.8	14.21 ± 1.7
	p	0.231	0.189	0.321	0.726
Lisansüstü eğitim isteği	Evet	52.1 ± 5.3	26.3 ± 4.1	11.6 ± 1.6	14.1 ± 2.2
	Hayır	49.2 ± 6.4	24.1 ± 4.4	11.2 ± 1.9	13.8 ± 2.0
	p	<0.001	<0.001	0.247	0.339
Başvuru şartlarını bilme	Evet	51.1 ± 5.5	25.5 ± 4.2	11.4 ± 1.7	14.1 ± 2.1
	Hayır	50.2 ± 6.6	24.8 ± 4.5	11.4 ± 1.8	13.8 ± 2.1
	p	0.443	0.341	0.600	0.118
Nereye başvuru yapacağını bilme	Evet	50.9 ± 5.3	25.5 ± 4.2	11.2 ± 1.7	14.1 ± 2.1
	Hayır	50.3 ± 7.0	24.8 ± 5.1	11.6 ± 1.8	13.8 ± 2.1
	p	0.986	0.763	0.158	0.186
Bitirince unvanı bilme	Evet	50.5 ± 6.5	25.1 ± 4.6	11.4 ± 1.7	13.8 ± 2.1
	Hayır	51.1 ± 4.8	25.4 ± 3.6	11.4 ± 1.9	14.2 ± 1.9
	p	0.991	0.796	0.970	0.901
ALES şartlarını bilme	Evet	52.2 ± 5.1	26.3 ± 4.0	11.7 ± 1.5	14.1 ± 2.1
	Hayır	48.9 ± 6.6	24.0 ± 4.5	11.0 ± 2.0	13.8 ± 2.1
	p	<0.001	<0.001	0.064	0.407

Yüksek lisans öğrencilerinin demografik ve meslekle ilgili bazı özellikleri ile ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4

Ölçek Toplam Puanları ve Alt Boyutlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması

		Toplam	Kolaylaştırıcı roller	Profesyonel tanınırlık	Engelleyici faktörler
Cinsiyet	Kadın	54.5 ± 4.7	28.1 ± 2.7	12.5 ± 2.2	13.9 ± 2
	Erkek	53.5 ± 4.9	25.5 ± 2.1	13.5 ± 0.7	14.5 ± 2.1
	p	0.736	0.124	0.707	0.658
Anne eğitim durumu	İlkokul	54.7 ± 4.5	28.4 ± 2.9	11.9 ± 2.4	14.3 ± 1.6
	Ortaokul	51.6 ± 4.4	27.2 ± 2.4	11.8 ± 2.4	12.6 ± 2.2
	Lise	54.8 ± 5.1	27.6 ± 3	13.1 ± 1.8	14.1 ± 2.3
	Üniversite	57.5 ± 1.7	29.3 ± 1.5	14.3 ± 0.5	14 ± 1.8
	p	0.735	0.515	0.064	0.441
Anne çalışma durumu	Evet	55.3 ± 3.9	28.6 ± 2.2	12.6 ± 1.9	14.1 ± 2.2
	Hayır	53.4 ± 5.3	27.3 ± 3.2	12.5 ± 2.4	13.7 ± 1.8
	p	0.428	0.271	0.988	0.396
Baba eğitim durumu	İlkokul	55.2 ± 3.7	28.5 ± 2.2	12.4 ± 1.8	14.3 ± 1.7
	Ortaokul	55.6 ± 3.6	28.2 ± 3.5	13.6 ± 1.7	13.8 ± 2.3
	Lise	53.5 ± 5.8	27.4 ± 3.1	12.2 ± 2.4	13.9 ± 2.3
	Lisans	54.5 ± 3.1	28.5 ± 1.7	13.3 ± 2.2	12.8 ± 0.5
	p	0.463	0.471	0.694	0.332
Baba çalışma durumu	Evet	54.0 ± 4.2	27.6 ± 3.4	12.3 ± 2.2	14.0 ± 1.8
	Hayır	54.6 ± 4.9	28.1 ± 2.4	12.7 ± 2.1	13.8 ± 2.1
	p	0.621	0.852	0.651	0.948
Gelir düzeyi	Düşük	56.5 ± 2.1	30 ± 0	14 ± 0	12.5 ± 2.1
	Orta	54.2 ± 4.8	27.8 ± 2.9	12.4 ± 2.2	14 ± 2
	Yüksek	55 ± 4.4	28.3 ± 2.1	13 ± 2	13.7 ± 2.1
	p	0.822	0.396	0.628	0.556
Mezun olduğu lise	Düz lise	47.5 ± 0.7	24 ± 0	11 ± 2.8	12.5 ± 2.1
	Meslek lisesi	55.4 ± 1.5	29.2 ± 1.3	12.8 ± 1.8	13.4 ± 1.5
	Fen-Anadolu lisesi	54.7 ± 4.8	28 ± 2.8	12.6 ± 2.2	14.1 ± 2.1
	p	0.120	0.104	0.489	0.438
Hemşirelik tercih nedeni	Kendi isteği	54.6 ± 3.6	28.3 ± 2.2	12.9 ± 1.7	13.2 ± 1.9
	Aile isteği	53.0 ± 5.2	27.1 ± 3.0	11.6 ± 2.3	14.2 ± 1.8
	Atama kolaylığı	55.5 ± 6.5	27.7 ± 3.8	12.5 ± 2.8	15.2 ± 1.6
	p	0.404	0.504	0.345	0.053
Meslekte kalma isteği	Evet	54.6 ± 4.2	28.0 ± 2.8	12.7 ± 1.9	13.8 ± 1.9
	Hayır	54.2 ± 4.9	27.8 ± 2.7	12.4 ± 2.2	13.9 ± 2.0
	p	0.926	0.624	0.732	0.686
Lisansüstü eğitim isteği	Evet	54.7 ± 4.3	28.2 ± 2.2	12.7 ± 2.0	13.7 ± 2.2
	Hayır	53.0 ± 5.9	26.5 ± 4.4	11.7 ± 2.5	14.7 ± 1.9
	p	0.521	0.649	0.261	0.194
Başvuru şartlarını bilme	Evet	54.4 ± 4.8	27.6 ± 3.3	12.4 ± 2.0	13.8 ± 2.1
	Hayır	54.3 ± 4.6	28.1 ± 2.3	12.5 ± 2.3	14.1 ± 1.7
	p	0.735	0.909	0.852	0.544
Nereye başvuru yapacağını bilme	Evet	54.1 ± 4.8	27.4 ± 3.2	12.7 ± 2.3	13.9 ± 1.8
	Hayır	54.6 ± 4.6	28.4 ± 2.1	12.4 ± 2.0	13.8 ± 2.1
	p	0.879	0.418	0.537	0.963
Bitirince unvanı bilme	Evet	53.9 ± 5.1	27.5 ± 3.1	12.5 ± 2.2	13.8 ± 1.9
	Hayır	55.1 ± 3.8	28.6 ± 2.0	12.6 ± 1.9	13.9 ± 2.1
	p	0.598	0.364	0.900	0.742
ALES şartlarını bilme	Evet	54.8 ± 5.1	28.0 ± 2.9	12.7 ± 2.3	14.0 ± 1.9
	Hayır	54.0 ± 4.1	27.8 ± 2.6	12.3 ± 1.9	13.7 ± 2.0
	p	0.419	0.604	0.338	0.734

TARTIŞMA

Çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışmada lisans öğrencilerinin %71.9 oranında, yüksek lisans öğrencilerinin %94.6 oranında kadındır. Öğrencilerin hemşirelik mesleği tercih nedenleri, meslekte kalmayı isteme durumları ve lisansüstü eğitimi isteme bilgileri lisans öğrencilerinin hemşirelik mesleğini kendi isteği ile tercih ettiklerini (%43.9), mezuniyet sonrası hemşirelik mesleğini devam ettirmek istediklerini (%82.6) belirtmişlerdir. Yüksek lisans öğrencilerinin hemşirelik mesleğini kendi isteği ile tercih ettiklerini (%56.8) fakat %56.8'inin meslekte kalmayı istemediklerini ifade etmişlerdir. Lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimi %50.4'ü tercih etmediğini, yüksek lisans öğrencilerinin %81.1'i doktora eğitimini istediklerini ifade etmişlerdir (Tablo 2). Yılmaz ve ark. (2023)'nın hemşirelik bölümü öğrencilerinin araştırma, gelişmelere ve lisansüstü eğitime yönelik farkındalık ile tutumları belirlemek ve bunlara etki eden değişkenleri incelemek amacıyla yapılan çalışma sonucunda; öğrencilerin %68,6'sının mesleği isteyerek seçtiği, %74.7'sinin lisansüstü eğitim almayı düşündüğünü bulmuşlardır. Bu araştırmaya göre lisans öğrencilerinin çoğunluğu (%82.6) hemşirelik uygulama deneyimi olan yüksek lisans öğrencilerine göre daha iyimser bir bakış açısına sahiptir. Bunun nedeni, deneyimli yüksek lisans öğrencilerinin, iş hayatının zorlukları ile karşı karşıya kalmaları ve bunun sonucunda meslekte kalmayı tercih etmemeleri ve akademisyen olma yolunda ilerlemeyi tercih etmeleri olabilir.

Lisansüstü eğitimi almak isteyen lisans öğrencilerinin (%40.6), lisansüstü eğitimi isteme nedenleri; mesleğin profesyonelleşmesini sağlama (%85.3), akademisyen olma (%66.2) isteğidir. Yüksek lisans öğrencilerinin doktora eğitimi isteme nedenleri; akademisyen olma isteği (%100), mesleğin profesyonelleşmesini sağlama (73.3) olgusudur (Tablo 3). Lisansüstü eğitim bir konuda derinlemesine çalışarak, o konuda uzmanlaşmaya ve lisans derecesinden daha üst düzeyde bilgi ve donanıma sahip olmayı sağlamaktadır (İlter, 2019). Bu çalışmada

öğrenciler lisansüstü eğitimi yüksek oranda mesleğin profesyonelleşmesini sağlamak istediğini belirtmiştir. Bunu akademisyen olmak izlemektedir. Amanak ve ark (2020) tarafından başka bir üniversitede yürütülen çalışmanın sonucunda lisansüstü eğitimi isteme nedeni yüksek oranda akademisyen olmak amacına yönelik olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte meslekte profesyonel olmak, hemşirelik alanıyla ilgili problemleri çözmek ve statü kazanmak da diğer nedenler olarak yer almaktadır (Amanak ve ark., 2020). Statü kazanmak, akademisyen olmak ve hemşirelik mesleğinde profesyonelleşme birbiriyle bağlantılı lisansüstü eğitime devam etme sebepleridir. Hemşirelik bölümü öğrencileri ve yüksek lisans mezunu hemşirelerin ortak amaçları, hemşirelik mesleğinde profesyonelleşmeleri ve daha nitelik bakım verilebilmesi için araştırma ve gelişmelere karşı olumlu tutumlara sahip olmalarıdır. Dolayısıyla veri sonuçları tarafından desteklenen ve beklenen bir sonuç olduğu kanısına varılmaktadır. Çalışmamızda Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve kolaylaştırıcı roller puan ortalamalarının yüksek lisans isteği ve ales şartlarını bilme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0.05$) belirlenmiştir (Tablo 6). Satır ve Murat (2021) yaptıkları çalışmada, lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim almak istemelerine rağmen; %12.6'sının ALES ve %3.6'sının yabancı dil sınavına girdikleri belirlendi. Öğrencilerin lisansüstü eğitim için ne yapmaları gerektiğini tam olarak bilmedikleri öne sürüldü. Bu sonuç bizim çalışmamızın sonucu ile benzerlik göstermemektedir.

Lisansüstü eğitimi almak istemeyen lisans öğrencilerinin (%50.4), lisansüstü eğitimi istememe nedenleri; hemşire çalışma saatlerinin yoğun olması (%52.1), lisansüstü eğitimi tamamlamanın herhangi bir maddi getirisinin olmamasıdır (%45.1). Yüksek lisans öğrencilerinin (%18.9) doktora eğitimi istememe nedenleri ise; doktora başvuru şartlarının sağlanamaması (%100), iş yerinin uzmanlaşılan branşta görev vermemesi (%100) ve yüksek lisans eğitiminin zor geçmesi (%85.7) olduğu belirlendi (Tablo 4). Lisansüstü eğitim, yükseköğretim basamaklarının son aşamasıdır Yüksek lisans lisansüstü eğitimde ilk aşama olup

daha kısa sürelidir. Lisans öğrencileri mesleki alanında uzmanlaşma ve akademisyen olma amaçlarıyla lisansüstü eğitime devam etme düşünceleri mesleğe başlamakta ve çoğunlukla özel sektörde daha uzun çalışma saatleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Lisansüstü eğitimde alınması gereken zorunlu dersler bulunmakta ve dersler hafta içinde mesai saatleri ile çakışabilmektedir. İşyerinden sürekli izin alınmasının zorluğu ve izinli olunan zaman içinde biriken işler lisansüstü eğitim yapma motivasyonunu olumsuz etkileyebilir (Özcan; 2016). Yüksek lisans öğrencileri ise doktora eğitiminin şartlarında yabancı dil puan gerekliliği olması, yüksek lisans mezuniyetinin tamamlanmasına rağmen iş yerinin uzman olduğu branşta görev vermemesi nedenleriyle lisansüstü eğitime devam etmek istememektedirler.

Yılmaz ve ark (2020)'nın "Düzce Sağlık Çalışanlarında Lisansüstü Eğitim Sıklığı ve Etkileyen Faktörler"i incelemek amacıyla yürüttükleri çalışmada yüksek lisans eğitimini tamamlayan katılımcıların çalıştığı kurumdaki görevi değişmemiştir. Sağlık çalışanları, derece kademe artışı olmaması, alınan ücretin artmaması, görevde yükselme olmamasını da lisansüstü eğitim yapmaktan alıkoyan sebepler olarak belirtmişlerdir. Yüksek lisans eğitimini tamamlayan hemşireler uzman hemşire unvanına sahip olmaktadır (Koçyiğit ve Yıldırım, 2022). Fakat bu unvana sahip olmanın çalıştığı kurumda dikkate alınmaması, hemşirelikte çalışma şekli/koşullarına bağlı olarak eğitim yapmanın zor olması, personel sıkıntısı, aile beklentileri ve destekleyici olmayan iş arkadaşları lisansüstü eğitim yapılan alan ile klinikte çalışılan alanın farklı olması gibi faktörler yüksek lisans mezunu hemşirelerin motivasyonunu düşürmekte, doktora programına devam etmeyi tercih etmemelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Yüksek lisans öğrencilerinde ölçeğin toplam puanı ($p<0.01$) ile "kolaylaştırıcı roller" ($p<0.01$) ve "profesyonel tanınırlık" ($p=0.002$) alt boyut puanları lisans öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (Tablo 5). "Kolaylaştırıcı Roller" alt boyutu lisansüstü eğitimi sürdürme hedeflerine yönelik davranışları harekete geçiren motivasyon oluşturuvcu faktörleri içermektedir. Lisans eğitiminden sonra lisansüstü eğitim alma kararı mesleki gelişim veya

akademik kariyer planlama ile ilgilidir. Kolaylaştırıcı roller, lisansüstü eğitimin amaç ve işlevlerini tanımlar. Bunlara kariyer gelişimi, uzmanlaşılan branşta bilgi kazanımı, terfi ve iş memnuniyeti örnek verilebilir. Lisans öğrencilerinde yüksek bulunması, lisans öğrencilerinin henüz hemşirelik mesleğine başlamaması, iş stresi, kurum stratejileri gibi motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyecek faktörlerin olmaması ile açıklanabilmektedir (İlter, 2019). Profesyonel tanınırlık bireylerin yükseköğretime girmesiyle daha belirgin hale gelen mesleki ve kişisel gelişimin ayırt edici bir özelliğidir. Bu yapı lisansüstü öğrenim gören bir bireyin kariyer veya çalışma hayatında ilerlemeye devam ederken geliştirdiği bilgi, beceri ve yöntemlerle ilgili bilimsel yetkinliğini; kısacası uzmanlık alanına dair uygulama ve deneyimlere sahip olmayı tanımlamaktadır (Ng ve ark., 2016). Gelişen tıp bilimi, güncel bilgiler ve kanıta dayalı uygulamalar doğrultusunda bakıldığında hemşirelik bölümünün profesyonel olması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Farklı branşlarda, alanında uzman hemşireler ile özgün ve kaliteli hemşirelik bakımı ile fark yaratacağı düşüncesi lisansüstü eğitimin desteklenmesi gerekliliğini açığa vurmaktadır. Lisans öğrencilerinin profesyonelleşme amacıyla akademik ilerleme istekleri, hemşirelik mesleğinin zorlukları ile tanışmış yüksek lisans mezunu hemşirelerden anlamlı yüksek bulunması beklenen bir sonuçtur.

Lisansüstü eğitimin amacı, uygulama ile bilgiyi ilişkilendirme süreci yoluyla geliştirmektir. Yüksek lisans öğrencilerinin eğitim düzeyindeki artış; bilginin uygulamaya geçmesi, eleştirel düşünmenin gelişmesi, karar verme becerilerinin artması, araştırma kanıtlarının kullanılması ve artan iş memnuniyeti ile uygulamaya doğrudan ve dolaylı yararlar sağlamaktadır (Wilkinson ve ark., 2018). Yüksek lisans öğrencilerinin araştırma, gelişmelere yönelik tutumlarının, lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını etkilemesi, bu çalışmadan beklenen bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası lisansüstü eğitime devam etmelerinin, hemşirelik alanıyla ilgili bilginin derinlemesine ve geniş kapsamlı olarak öğrenilmesini, analitik düşünme alışkanlıkları kazanılmasını ve hemşirelik uygulamaları için

araştırma ve gelişmelerin öneminin anlaşılmasını sağlayacağından dolayı oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır (Kavurmacı ve ark., 2021).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, lisans öğrencilerin lisansüstü eğitimi tercih etme nedenlerinin mesleğin profesyonelleşmesini sağlama, akademisyen olma isteği, bilimsel bilgi kazanımı ve statü kazanma isteği iken lisansüstü eğitimi tercih etmeme nedenleri; yoğun çalışma saatleri, maddi getirisinin olmaması ve tez hazırlamanın zor olması düşüncesi olduğu belirlendi. Yüksek lisans öğrencilerinin doktora eğitimi isteme nedenlerinin akademisyen olma isteği, mesleğin profesyonelleşmesini sağlama, bilimsel bilgi kazanımı ve statü kazanma isteği iken doktora eğitimini istememe nedenleri; sahada uzmanlaşılan alanda görev verilmemesi, doktora başvuru şartlarının sağlanamaması ve yüksek lisans eğitiminin zor geçmesi nedeniyle tercih edilmediği belirlendi. Ayrıca yüksek lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitime yönelik tutumları lisans öğrencilerine kıyasla olumlu bulundu. Öğrencilerinin eğitim süreçlerinde, lisansüstü eğitim programlarının tanıtılması, bilimsel çalışmalarda yer almalarının sağlanması, hemşirelerin sahada uzmanlık alanları doğrultusunda görev yeri planlamasının yapılması ve lisansüstü eğitim alan hemşirelerde maddi düzenlemelerin sağlanması lisansüstü eğitime yönelik tutumu arttıracakı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmaya başlamadan önce, Trakya Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 12.12.2022 tarihli etik kurul onayı alındı (Sayı: TUTF-GOBAEK 2022/414).

YAZAR KATKI ORANI

Fikir/kavram: NK, NS, SBK, SP, BB, NA, MÖ; Tasarım: NK, NS, SBK, SP, BB, NA, MÖ; Veri toplama: NK, NS, SBK, SP, BB, NA; Veri işleme: NK, SP; Analiz ve/veya yorum:

NS, NK; Kaynak tarama: NK, BB, SBK, SP, NA, MÖ; Makalenin yazımı: NK, NS, BB, SBK; Eleştirel inceleme: NS.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

FİNANSAL DESTEK

Bu çalışma Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projeler Birimi tarafından desteklenmiştir (TÜBAP-2023/49).

HAKEM DEĞERLENDİRMESİ

Dış bağımsız.

KAYNAKLAR

- Altunkürek, Ş. Z., Gençbaş, D., Çiçek, H., Bebiş, H., & Özdemir, S. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin mesleği tercih etme durumları ile mesleki kariyer planları arasındaki ilişkisinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 6(2), 74–82.
- Amanak, K., Şeker, S., & Çitil Canbay, F. (2020). Ebelik öğrencilerinin lisansüstü eğitim ve kariyer tercihlerinin belirlenmesi: bir karma yöntem çalışması. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 58–67. <https://doi.org/10.33631/duzcesbed.537157>
- Aydın, G. (2019). Hemşirelikte Lisansüstü Eğitim Sürecinde ve Sonrasında Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi. (Yayın no. 546415). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bokan, I., Buljan, I., Marušić, M., Malički, M., Čivljak, M., & Marušić, A. (2022). Predictors of academic progression and desire to continue education for undergraduate and graduate nursing students: Cross-sectional study and a nested follow-up study. *Nurse Education Today*, 111, 105274. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105274>

- Bozkurt Demirel, Ö., Kazankaya, F., Demirkol, A., Karakaş, G., & Pekşen, H. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 8(2), 72–82.
- Çalık, T., & Gürer, T. G. (2019, Ekim 10-12). Lisansüstü öğrencilerin aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. [Konferans sunum özeti]. 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Kongresi, Çanakkale.
- Duru, P., & Örsal, Ö. (2021). Development of the Scientific Research Competency Scale for nurses. *Journal of Research in Nursing*, 26(7), 684–700.
<https://doi.org/10.1177/17449871211020061>
- Erol, Ö., Ünsar, S., & Yacan, L. (2020). Academic success of the nursing postgraduate students and the affecting factors. *Journal of Higher Education and Science*, 10(3), 608.
<https://doi.org/10.5961/jhes.2020.420>
- Hajihosseini, F., Zagheri Tafreshi, M., Hosseini, M., & Baghestani, A. R. (2017). Teachers' and postgraduate nursing students' experience of the educational environment in Iran: A qualitative Research. *Electronic Physician*, 9(8), 5049–5260.
<https://doi.org/10.19082/5049>
- İlter, İ. (2019). Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği' nin Türk Kültürüne Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 18(1), 263–284.
<https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527218>
- Kalanlar, B., & Kubilay, G. (2010, Mayıs 12). Florence Nightingale'den günümüze hemşirelik eğitiminde neler değişti? Avrupa ve Türkiye'de modern hemşirelik eğitimi. [Konferans sunum özeti]. Hemşirelik Meşalesinin Yakıldığı Kent İstanbul Sempozyumu, İstanbul.

- Kavurmacı, M., Tan, M., Arıkan, D., & Yıldız, İ. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime ve kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 192–201. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.645821>
- Koç, F., & Özkoçak, V. (2019, Ekim 10-12). Türkiye’de lisansüstü eğitime dair güncel sorunlar. [Konferans sunum özeti]. 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Kongresi, Çanakkale.
- Koçyiğit, H., Yıldırım, G. (2022). Türkiye’de Hemşirelikte Klinik Uygulama Alanında Uzmanlaşmada İlk: Nazmiye Kocaman Yıldırım. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 12(2), 228-237.
- Kurtoğlu Erden, M., & Seferoğlu, S. S. (2021). Lisansüstü düzeyde eğitime ilişkin öğrenci değerlendirmeleri: Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü lisansüstü öğrencileri örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 939–958. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.653099>
- Resmi Gazete (2016). *Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?mevzuatno=21510&mevzuattur=7&mevzuattertip=5>
- Ng, L. C., Tuckett, A. G., Fox-Young, S. K., & Kain, V. J. (2014). Exploring registered nurses’ attitudes towards post graduate education in Australia-instrument development. *Journal of Nursing Education and Practice*, 4(3), 20-29. <https://doi.org/10.5430/jnep.v4n3p20>
- Özcan, C. (2016, 12-14 Mayıs). Dünyada lisansüstü eğitim. [Konferans sunum özeti]. 1. Uluslararası Lisansüstü Eğitim Kongresi, Manisa.

- Satır, G., & Murat, M. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi: Vakıf üniversitesi örneği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37(1), 59–67.
- Taşdemir, H. İ., & Taşdemir, D. (2021). Nursing students' attitude to postgraduate education: a prospective cross-sectional study. *Turkish Journal of Health Science and Life*, 4(1), 46–53. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1638141>
- Temiz, F. (2022). Hemşirelerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri, Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumları ve Kariyer Adanmışlıkları Arasındaki İlişki. (Yayın no. 737983). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Wilkinson, J., Carryer, J., & Budge, C. (2018). Impact of postgraduate education on advanced practice nurse activity – a national survey. *International Nursing Review*, 65(3), 417–424. <https://doi.org/10.1111/inr.12437>
- Yılmaz, D., Üzelli Yılmaz, D., Güney, B. G., & Kutlu, M. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin araştırma, gelişmelere ve lisansüstü eğitime yönelik farkındalık ve tutumları. *Black Sea Journal of Health Science*, 6(3), 360–369. <https://doi.org/10.19127/bshealthscience.1275518>
- Yılmaz, M., Yılmaz, A., & Bayraktar, F. (2020). Düzce sağlık çalışanlarında lisansüstü eğitim sıklığı ve etkileyen faktörler. *Smyrna Tıp Dergisi*, 31-38.
- Yücel, U., Ekşioğlu, A., Demirelöz, M., Baykal Akmeşe, Z., Çakır Koçak, Y., & Soğukpınar, N. (2013). Türkiye’de ebellek lisansüstü eğitim profilinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1342–1354. <https://doi.org/10.33631/duzcesbed.537157>